

Feltrapport fra rejsen til Nordøstgrønland 2001

Antarctichavn stationen blev i sommeren 2001 restaureret af Nanok.

Indledning

Endnu en Nanok-sæson, den 11. i rækken, er afsluttet med et godt resultat.

Da vi i efteråret 2000 planlagde vore aktiviteter for sommeren 2001, var det vor hensigt at sende i alt tre hold til Nationalparken, nemlig et hold til Kong Oscar Fjord området, et hold til Kap Herschell på Wollaston Forland og et hold til Kap Harald Moltke i Peary Land.

På grund af pludseligt opståede omstændigheder i foråret 2001 måtte vi desværre på et sent tidspunkt opgive at sende et hold til Kap Herschell. Denne opgave er nu i stedet planlagt til gennemførelse i 2002. Det lykkedes imidlertid at gennemføre de to øvrige aktiviteter som planlagt, og en beskrivelse af disse findes i denne rapport.

I løbet af 2000 – 2001 er der taget forskellige tiltag, som på sigt vil få indflydelse på Nanoks fremtidige virke.

På initiativ fra Direktoratet for Miljø og Natur under Grønlands Hjemmestyre er der i 2000-2001 udarbejdet en *Statusrapport for Nationalparken/Biosfærereservatet i Nord- og Østgrønland*. Nanok har, som en af aktørerne i Nationalparken, kunnet yde et væsentlig bidrag til rapporten, der dels giver status og dels peger på en række forhold, der skal afklares. Rapporten danner dermed et godt grundlag for en revidering af Bekendtgørelsen for Nationalparken, og for den overordnede planlægning af Nationalparkens fremtid.

Et af punkterne, der skal afklares, er hvorledes de gamle, historiske hytter og stationer fremover skal indgå som et aktiv i de fremtidige aktiviteter i Nationalparken. Nanoks arbejde har vist, at hytterne, når de vedligeholdes, har betydelig brugsværdi for en række brugergrupper, herunder forskere, slædepatruljen, sportsekspeditioner og andre besøgende. Det er hverken realistisk eller hensigtsmæssigt at vedligeholde alle hytterne, og der ligger således en opgave i at udarbejde en plan for hytternes fremtid, der tilgodeser de forskellige hensyn. Hertil er der i juni 2001 nedsat en arbejdsgruppe, hvori også Nanok er repræsenteret.

Det var en stor håndsækning til Nanok, at Aage V. Jensens Fonde i efteråret 2000 tilbød fast støtte til vort arbejde for en given årrække. Baggrunden er, at fondet ser hytterne som et vigtigt element, der understøtter udforskningen i Nationalparken, idet de hytter Nanok istandsætter, også kan anvendes som feltstationer af forskerne. Et eksempel på dette er ”Holm Bugt hytten” (se side 7), som Nanok netop af denne grund valgte at renovere i år.

Nanok takker vor sponsor Aage V. Jensens Fonde for støtte, og siger ligeledes tak til den lange række af privatpersoner, der har ydet støtte og vist interesse for vort arbejde. Ligeledes tak til alle samarbejdspartnere, ekspeditioner og institutioner, der har været med til at gøre vort arbejde mulig.

På Nanoks vegne

Peter Schmidt Mikkelsen

This field report is also available in English and Danish from Nanok's homepage on:
<http://home4.inet.tele.dk/petersm/nanok.html>

Feltrapport for Sydholdet

Sydholdet bestod i år af: Lars Kock Andersen, Jannik Berntsen, Jens Chr. Gotfredsen (Goffi), Jesper Graae, Wagn Kromann, Niels Lindegaard og Martin Reenberg.

Holdets primære opgaver var at renovere station "Antarctichavn" [201]¹ og fangsthytterne "Holm Bugt" [222], "Kongeborgen" [224-2] og "Kap Mæchel" [216]. Sekundært at rekonstruere tilstand på stationerne "Sverresborg" [232] i Vega Sund og "Laplace" [301] på nordsiden af Geographical Society Ø.

Fem af holdets deltagere afrejste med rutefly fra Danmark til Island den 22. juli 2001. Wagn var kommet op 3 uger tidligere for at virke som handymand på Mestersvig (MVG). Jannik rejste først op den 5. august. Efter en planmæssig rejse – med overnatning i Akureyri – ankom vi til Mestersvig den 23. juli kl. 11.30. Her fik vi - som sædvanlig – en flot modtagelse af både PNG²- og DPC³-folkene. Vi blev indlogeret på "Grand Hotel" og fik lov til at benytte køkkenet i "Millionærbarakken", hvor der er både gaskomfur og rindende vand. En stor behagelighed i forhold til at skulle kokkerere på primus på trappen foran Grand Hotel.

Igen i år var der stor hjælp og imødekommenhed fra MVG-folkene, når vi skulle låne et køretøj for at komme til depotet i Nyhavn og helikopterhangaren for at klargøre "Agsut".

Efter at Lars havde skiftet olie på motor og gearkasse og udskiftet filtrene, foretog Poul (Ipsen) den 25. juli en perfekt søsætning af "Agsut". Fik skibet til kaj og lastede materialer, værktøj,

Antarctichavn ved ankomsten. Stationen var i elendig forfatning. Bislaget var styrtet sammen. Al inventar blev ryddet ud, således at renoveringen kunne begynde.

¹ Tal i parentes refererer til Peter Schmidt Mikkelsen "Nordøstgrønland 1908-60", 1994

² Patruljetjenesten Nord- og Nordøstgrønland

Restaureringen af Antartichavn er i fuld gang. Bislaget er rejst igen.

proviant og personligt grej. Afgik mod Antartichavn kl. 15.30. Her ankom vi kl. 20.30 efter en fin sejltur.

”Antartichavn” er den station, hvor den kendte norske forfatter og forsker, Helge Ingstad, residerede som norsk sysselmand fra 1932 til 1933 – året hvor Haag-dommen, som bekendt, gik Norge imod på alle punkter. Selv om ”Antartichavn” er en fin lille station, må man nok erkende, at det var en beskedne embedsbolig den norske sysselmand for ”Eirik Raudes Land” havde.

I Antartichavn landsattes tre mand: Goffi, Lars og Jesper. De tre øvrige tog en overnatning og sejlede næste dags formiddag, den 26. juli, mod Holm Bugt for at danne sig et overblik over, hvad der skulle bruges af materialer der.

Antartichavn-folkene gik i gang med stationen, der var i en meget elendig forfatning. Der blev tømret og snedkereret. Der var meget råd, især der hvor huset var dækket med tørv. Det gamle komfur blev smidt ud og et af Nanoks nyrenoverede komfurer blev sat på plads. Komfuret, der vejer 250 kg. var i vinterens løb kørt til Antartichavn på snescooter af Tårnuglerne fra MVG. Ved hjælp af ruller og løftestænger og megen muskelkraft kom det ind på plads. Bislaget, som var styrtet sammen,

Det ny komfur, der veier 250 kg. rulles ind..

³ Dansk Polarcenter

blev rejst, men der manglede brædder til at beklæde det med. Der lå mange spændende ting fra fangstmandsperioden, og vi sørgede for at bevare stemningen med alle de gamle ting, der blev sat op – både i værkstedet og udenfor, hvor de gamle hundeslædedele og slidte ski blev surret fast oven på et af de vindblæste skure.

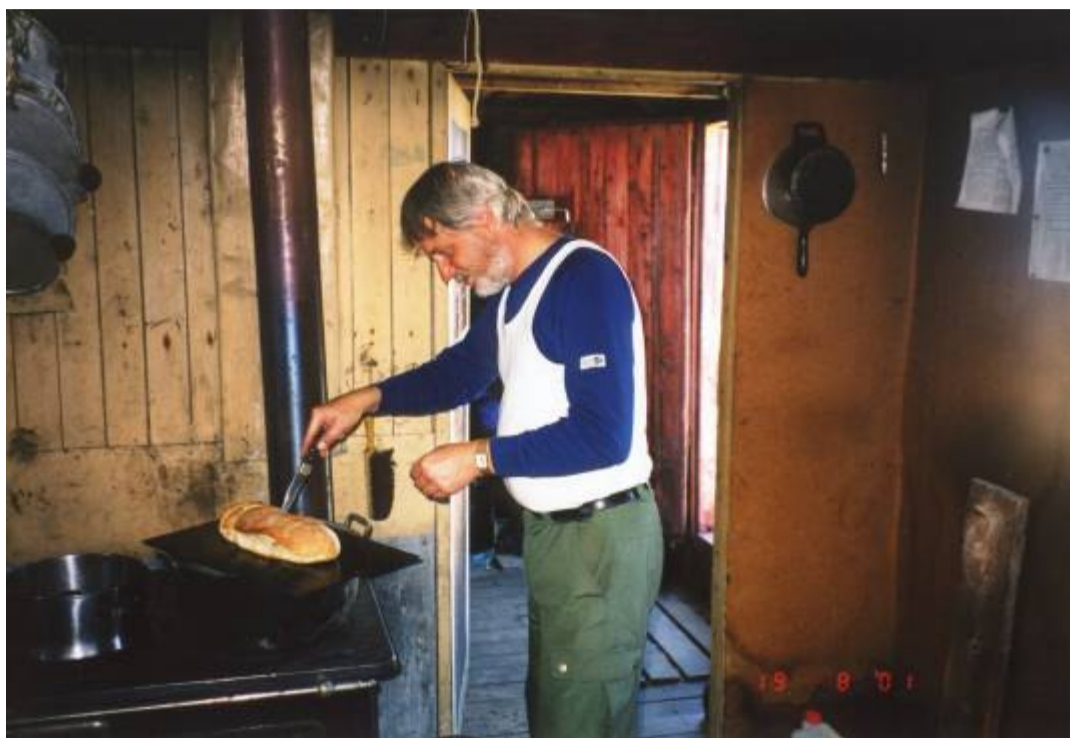
Vi havde mange fine oplevelser. En morgen vi vågnede, stod der en flot gammel moskusokse og drak af havvandet. Langsomt slentrede den op i fjeldet, hvor den lagde sig på en snedrive, for at køle sig i den hede sommervarme vi havde.

Bådholdet, der afsejlede fra Antartichavn den 26. juli måtte desværre opgive at sejle til Holm Bugt og returnere til Nyhavn, da et kompakt isbælte fra Menanders Øer og tværs over fjorden spærrede for gennemsejling.

I Nyhavn blev der lastet yderligere materialer. Dagen efter fik vi en israpport fra en helikopter. Det skulle nu være muligt at sejle omkring isbæltet og vi startede igen mod Holm Bugt. Her ankom vi først på eftermiddagen efter en flot sejltur – med masser af sæler, der lå og soled sig på isen i det fine vejr.

”Karupelv Valley Project” har deres base her, men der var ingen hjemme i lejren. Der lå en besked om, at de var på en længere tur i felten og først ville returnere ved 22-tiden. Vi lossede 10 ruller tagpap og lagde en besked om, at vi ville komme tilbage senere. Derefter sejlede vi langs Traill Ø til ”Bådhytten” (Polyppen) – også en af Wagns gamle både fra hans Lauge Koch tid. ”Bådhytten” er i ringe forfatning og står i øvrigt i et temmelig ucharmerende terræn. Derefter retur til Nyhavn.

Næste formiddag blev der lastet flere materialer og vi afgik til ”Antartichavn”. Her fortsattes arbejdet med papning af hovedhuset, opsætning af nye rør til komfuret, tilvirkning af skodder, udgravning af kul i sandbunkerne udenfor og meget mere. Efter nogle travle dage var hovedhuset klart med nyt pap og et velfungerende komfur – der blev ”prøvekørt” med dejlige boller og ”stekt hvetekake” (som Karlsbak og Åmbak skrev i deres dagbog den 15. august 1930)⁴.

Efter nogle travle dage var hovedhuset klart med nyt pap og et velfungerende komfur, der blev ”prøvekørt” med dejlige boller og ”stekt hvetekake”

Afgik 31. juli kl. 16.00 mod Nyhavn. Blev stoppet af Storis, der var drevet ind i fjorden ved Kap Syenit. Efter nogle timers venten og tidevandsskift blev der så meget luft, at vi kunne passere med Wagn som skipper og Goffi som islods i masten. Derefter havde vi en fin tur til Nyhavn.

Vi måtte desværre konstatere, at "Agsut" ikke egner til seks passagerer på én gang. Det blev derfor besluttet, at Martin og Niels blev tilbage i MVG, medens de øvrige fire fortsatte til "Kongeborgen" og Ella Ø.

"Kongeborgen" blev renoveret med nyt pap. Dør og vindue repareret. Ovnens måtte desværre kasseres. Hytten er nu i fin stand og velegnet til overnatning for 2 personer.

"Kongeborgen" blev eftersat og renoveret med nyt pap. Dør og vindue blev repareret.

Derefter gik turen videre til Ella Ø, hvor vi blev utrolig gæstfrit modtaget. Efter en dejlig dag her returnerede "Agsut" til MVG – med et stop på "Kap Peterséns".

Martin og Niels havde imedens boet i "Henrik Friis' hus" i Nyhavn. Der blev sorteret og kasseret en del af de ældste beholdninger i depotet. Der var også en del repræsentative opgaver. Vi havde mange besøg – af både gamle og nye venner. Der blev brygget megen kaffe og serveret et enkelt glas "malariamedicin" ind imellem.

Den 6. august ankom Jannik efter en planmæssig rejse via Island.

Da "Agsut", som tidligere nævnt, ikke egner til 6-7 passagerer, og de resterende opgaver kunne klares af fire personer, blev det aftalt, at Wagn, Goffi og Lars forsøgte at fremskynde deres hjemrejse.

"Kista Arctica" ankom til MVG den 7. august medbringende mange materialer til Nanok – ikke mindst vores nye gummibåd med tilhørende påhængsmotor. Næste dag fik vi rigget gummibåd, ophalervogn og påhængsmotor til og fik prøvesejlet båden. Vi hjalp til med losning af olietromler fra "Kista Arctica".

Den 9. august afgik vi til Holm Bugt. Hytten her er opført i 1932 af Helge Ingstads ekspedition. Den har i mange år været benyttet nogle sommermåneder af Dr. Benoit Sittler og hans medarbejdere som køkken og "kontor". Dr. Sittler er leder af "Karupelv Valley Project", der

⁴ Peter Schmidt Mikkelsen "Nordøstgrønland 1908-60", 1994, s. 73

"Holm Bugt hytten" ved ankomsten

primært studerer lemminger, sneugler og ræve. Hytten var i meget dårlig stand og meget skæv. Den blev rettet op og forsynet med 2 lag tagpap.

Der blev fremstillet ny dør og skodder. Under vores ophold i Holm Bugt blev vi rigtig forkælede – og stiftede bekendtskab med den højere franske gastronomi under arktiske himmelstrøg.

- og som den så ud, da vi forlod den.

Lørdag aften, den 11. august, blev der holdt "housewarmingparty" i den nyrenoverede hytte. Der blev serveret en 3-retters menu med diverse franske lækkerier og dejlig vin. I alt 8 mennesker på ca. 5 m².

Niels, Jannik, Martin og Jesper ved "Holm Bugt hytten"

Det var glade og tilfredse mennesker vi sagde farvel til søndag formiddag, hvor vi afgang til "Kap Mæchel" via "Kap Peterséns".

På "Kap Peterséns" mødte vi en kajakekspedition ledet af Henrik Skjoldhøj (Siriusfup 98-00 og kommende tårnugle i MVG). Ankom til "Kap Mæchel" hen under aften i halvdårligt vejr. Hytten er i pæn stand. Ifølge hyttebogen var den blevet pappet af Sirius-folk i 1995. Der blev foretaget et par småreparationer. Vi måtte flytte "Agsut" til en lidt roligere ankerplads i læ af Arwidssons Ø.

Næste morgen gik turen videre mod Ella Ø. En tur ind i Alpefjord blev opgivet på grund af tyk tåge. På Ella Ø blev vi – som altid – hjertelig modtaget af de 2 hjemmeværende Sirius-fupper. Blev inviteret på aftensmad og indlogeret i "Kokkens hus". Næste dag var "slappe-af-dag" og om aftenen ankom yderligere 3 fupper i Sirius-båd "Dorthe" og vi havde en rigtig hyggelig aften.

Den 15. august gik turen videre til "Sverresborg" i Vega Sund i flot vejr. Stationen har kun været anvendt til én overvintring 1929-30, idet Vega Sunds yderste del viste sig uegnet som fangstområde. Stationen er i dårlig stand, og det vil kræve mange materialer og sandsynligvis flere sæsoners arbejde at reovere den, men det er en mulig opgave.

Afsejlede næste morgen og fik ret frisk modvind gennem Vega Sund. Besluttede at droppe besigtigelsen af "Laplace" og i stedet gå til MVG for at laste nogle af de materialer, vi havde modtaget med "Kista Arctica" og derefter sejle til "Antarctichavn" igen for at beklæde det genrejste bislag med brædder og pap samt reparere gulvet i det lille radiatorum.

Undervejs tog vi en overnatning på "Kap Peterséns". Det var herligt at gense stationen, som stadig er i fin stand. "Kap Peterséns" bliver flittigt besøgt – og der var mange roser til Nanok i hyttebogen.

Sverresborg”. Stationen er i dårlig stand, og det vil kræve mange materialer og sandsynligvis flere sæsoners arbejde at renovere den, men det er en mulig opgave.

Vi ankom ”Antarctichavn” 18. august kl. 20.30 efter en tur med ret hård vind og sø, men der var heldigvis læ inde i bugten. Den næste dag blev bislaget beklædt med brædder og underpap.

Den 21. august var det blæst kraftigt op og vinden stod ret ind i bugten. ”Agsut” var begyndt at drive for ankeret og Jannik, som sov alene ombord måtte have assistance. Jesper kom ud i gummibåden og ankeret blev hevet op. Derefter gik der 1½ døgn før de igen kom iland. De måtte holde den gående mod vind og sø, indtil det endelig flovede lidt og de fandt en plads, hvor ankeret kunne holde. Da de kom iland – iført overlevelseshdragter – trængte de både til mad og søvn. Der blev derefter holdt ”ankervagt” fra land – og der kunne være rykket hurtigt ud, hvis skibet igen var begyndt at flytte sig.

I nattens løb (23. august) ankom den norske ”Quest-ekspedition” i m/s ”Fogo Isle” og ankrede op ude i bugten. Der var ca. 40 passagerer ombord på en tur til Svalbard, Nordøstgrønland og Jan Mayen. Desværre var vejret stadig dårligt næste formiddag – med kraftig brænding ind på stranden. Efter mange forgæves forsøg på at landsætte passagererne i skibets gummibåde, måtte man opgive.

Vi havde opgivet at få besøg den dag, men pludselig nærmede en stor gummibåd sig med fire personer iført overlevelseshdragter. De kastede sig ud i brændingen og kom iland. Det viste sig at være den gamle norske fangstmand, Otto Lapstun og hans veninde, Monica Heiberg, samt en norsk Tv-fotograf og skibets maskinchef.

Det var en stor oplevelse at overvære Ottos gensyn med sin gamle station. Han boede på ”Antarctichavn” i flere perioder i 50-erne. Igen vankede der mere ros og mange lovord til Nanok for det arbejde, der udføres på Kysten. Efter en god time med snak og historier fra gamle dage, var

Antarctichavn. Fra venstre: Jesper, Lars, Jens Chr., Martin, Niels, Wagn

det tid at tage afsked med vore gæster. De iførte sig igen overlevelsesdragterne og vadede ud i brændingen og kom ombord i gummibåden og ud til "Fogo Isle".

Vejret var nu blevet lidt bedre, og vi besluttede at prøve at komme til MVG. De to sidste overlevelsesdragter blev hentet ude på "Agsut" og iført dem kom alle 4 ombord – kun vores bagage blev lidt fugtigt. Da vi kom ud i Kong Oscars Fjord, blev det fint vejr – og i lange blide Atlanterhavsdønninger gik det mod Nyhavn, hvor vi ankrede ved midnatstid.

De næste dage gik med ilandtagning og afrigning af "Agsut". Kristian Nevers (afgående chef fra Sirius) styrede gummigeden og bådvoغن med sikker hånd. Jesper fortsatte arbejdet på depotet, der nu ligner et velassorteret supermarked. "Agsut" står nu godt og sikkert i Helikopterhangaren .

Den 27. august kl. 18.30 gik det igen hjemover med Fokker 50 til Reykjavik, med en kort mellemlanding i Akureyri og overnatning i Reykjavik. Den 28. august ankom vi planmæssigt til Kastrup kl.13.00.

Vi kan se tilbage på en vellykket og begivenhedsrig sæson i Kong Oscars Fjord området, og vi siger mange tak til folkene på MVG og Ella Ø for deres hjælp og støtte og gæstfrihed. Det har i høj grad været medvirkende til, at det blev en fin sommer.

Lars Kock Andersen - Jannik W. Berntsen - Jens Chr. Gotfredsen - Jesper Graae - Wagn Kromann
- Niels Lindegaard - Martin Reenberg.

Peary Land ekspeditionen 2001.

Et hold af Nanok-folk har i juli måned 2001 besøgt de to arktiske forskningsstationer ved Jørgen Brønlund Fjord i Peary Land, - Kap Harald Moltke og Brønlundhus.

Begge stationer er bygget på Eigil Knuths initiativ og har været udgangspunkt for mange videnskabelige ekspeditioner - for Brønlundhus' vedkommende siden den blev bygget i 1948 ved hjælp af en "luftbro" af Catalinafly med base ved Zackenberg, ca. 1000 km sydligere.

Kap Harald Moltke stationen blev bygget senere i tilslutning til ibrugtagningen af den naturskabte landingsbane øst for Jørgen Brønlund Fjords munding. Stationerne ligger 10 km fra hinanden på hver sin side af fjorden, og forbindelsen imellem dem er derfor om sommeren pr. båd og afhængig af isforholdene.

Stationerne er siden Eigil Knuths død i 1996 administreret af Peary Land Fonden. Efter overenskomst med fondens bestyrelse påtog Nanok sig at foretage mulige reparationer og vedligeholdelser og udfærdige en tilstandsrapport.

Nanokholdet var ledsaget af Arktisk Instituts direktør Leif Vanggaard og lektor Gert Sten Mogensen, Botanisk Museum, Københavns Universitet, som hver havde deres henholdsvis historiske og videnskabelige projekt.

Vi fandt begge stationer med tilhørende sidebygninger i rimelig god stand, og vi foretog mindre reparationer og udvendig vedligeholdelse med maling og tagpap. Landingsbanen ved Kap Harald Moltke var i tør tilstand god og ville kunne modtage et Herculesfly, som det ofte har gjort før.

"Moltkehus" på Kap Harald Moltke.

”Brønlundhus”

Brønlundhus har i dag karakter af et museum, der fortæller om en vigtig periode i arktisk videnskabs historie i sidste halvdel af forrige århundrede. De mange genstande udgør i dag en historisk samling, og det er Nanoks forslag til Peary Land Fondens bestyrelse, at hus og genstande bevares som sådanne.

Kap Harald Moltke. Bygningen bringes i vater.

Kap Harald Moltke. Gæstehuset males.

Vi havde transport til og fra Station Nord med forswarets fly, og herfra med lejet Twin Otter til og fra Kap Harald Moltke.

På Station Nord havde vi forlænget ophold pga. dårligt vejr med sne, men opholdet var en fornøjelse i selskab med personalet, som vi takker for deres venlighed og store hjælpsomhed.

Søren Andersen - Jette Bøgsted - Erik Jensen - Helle Mogensen - Tommy Pedersen – Jens Erik Schultz.

Fra venstre: Jens, Erik, Gert, Leif, Tommy, Helle, Søren, Jette

Liste over nordøstgrønlandske stationer og hytter renoveret af Nanok 1991 - 2001:

Hyttenummer	Navn	Istandsæt år
514	Ny Jonsbu	1995
510	Hochstetter	1996, 1998
447	Germaniahavn	1999
438	Zackenberg	1991, 1992
429	Moskusheimen	1994
425	Sandodden / Karina	1994 - 2000
405	Eskimonæs	1998
356	Hoelsbu	1999, 2000
350	Loch Fyne	1993
340	Kap Ovibos hytten	2000
335	Myggbukta	1999
308	Kap Humboldt	1997
224-2	Kongeborgen	2001
222	Holm Bugt hytten	2001
218	Kap Peterséns	1998
201	Antarctichavn	2001

Kilde: Vedr. hyttenumre og -navne Peter Schmidt Mikkelsen *Nordøstgrønland 1908-60, 1994.*

